YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (viides jaosto)
17 päivänä joulukuuta 1998 *

Asiassa C-153/97,

jonka Tribunal Supremo (Espanja) on saattanut EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan nojalla yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saadakseen tässä kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa

Aristóteles Grajera Rodríguez

vastaan

Instituto Nacional de la Seguridad Social (INSS) ja

Tesorería General de la Seguridad Social (TGSS)

ennakkoratkaisun sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä 14 päivänä kesäkuuta 1971 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71, sellaisena kuin asetus on muutettuna ja ajan tasalle saatettuna 2.6.1983 annetulla neuvoston asetuksella N:o 2001/83 (EYVL L 230, s. 6) ja mukautettuna Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehdyn asiakirjan liitteessä I olevalla VIII osalla (EYVL 1985, L 302, s. 23) sekä sittemmin muutettuna 30.4.1992 annetulla neuvoston asetuksella N:o 1248/92 (EYVL L 136, s. 7), liitteen VI otsikon D alla olevan 4 kohdan pätevyydestä sekä tämän asetuksen tulkinnasta,

* Oikeudenkäyntikieli: espanja.

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (viides jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja J.-P. Puissochet (esittelevä tuomari) sekä tuomarit J. C. Moitinho de Almeida, C. Gulmann, D. A. O. Edward ja M. Wathelet,

julkisasiamies: A. La Pergola,
kirjaaja: hallintovirkamies L. Hewlett,

ottaen huomioon kirjalliset huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Grajera Rodríguez, edustajinaan asianajajat Roque Méndez Robleda ja Benjamín Mayo Martínez, Orense,

— Espanjan hallitus, asiamiehenään valtionasiamies Rosario Silva de Lapuerta,

— Euroopan unionin neuvosto, asiamiehinään oikeudellisen yksikön virkamiehet Diego Canga Fano ja Anna Lo Monaco,

— Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään oikeudellinen neuvonantaja Peter Hillenkamp ja oikeudellisen yksikön virkamies Isabel Martínez del Peral,

ottaen huomioon suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen,

kuultuaan Grajera Rodríguezin, Espanjan hallituksen, neuvoston ja komission 16.7.1998 pidetyssä istunnossa esittämät suulliset huomautukset,

kuultuaan julkisasiamiehen 15.10.1998 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Tribunal Supremo on esittänyt yhteisöjen tuomioistuimelle 17.3.1997 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 23.4.1997, ETY:n perustamissopimuksen 177 artiklan nojalla ennakkoratkaisun sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä 14 päivänä kesäkuuta 1971 annetun *neuvoston asetuksen* (ETY) N:o 1408/71, *sellaisena kuin asetus on muutettuna* ja ajan tasalle saatettuna 2.6.1983 annetulla neuvoston asetuksella N:o 2001/83 (EYVL L 230, s. 6) ja mukautettuna Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehdyn asiakirjan liitteessä I olevalla VIII osalla (EYVL 1985, L 302, s. 23) sekä sittemmin muutettuna 30.4.1992 annetulla neuvoston asetuksella N:o 1248/92 (EYVL L 136, s. 7; jäljempänä asetus), liitteen VI otsikon D alla olevan 4 kohdan pätevyydestä sekä tämän asetuksen tulkinnasta.

2 Nämä kysymykset on esitetty oikeudenkäyntiasiassa, jossa kantajana on Grajera Rodríguez ja vastaajina Instituto Nacional de la Seguridad Social (jäljempänä INSS) ja Tesorería General de la Seguridad Social ja joka koskee asianomaisen henkilön vanhuuseläkkeen laskentatapaa.

3 Asetuksen 46 artiklassa vahvistetaan vanhuuseläkkeitä ja kuolemantapauksen johdosta maksettavia eläkkeitä koskevassa luvussa säädettyjen etuuksien myöntämistä koskevat säännöt. Sen 2 kohdassa on muun muassa seuraava sääntö:

"a) toimivaltainen laitos laskee sen etuuden teoreettisen määrän, jota kysymyksessä oleva henkilö voisi hakea, jos kaikki vakuutus- tai asumiskaudet, jotka ovat täyttyneet jäsenvaltioiden lainsäädäntöjen mukaan, joiden alainen palkattu työntekijä tai itsenäinen ammatinharjoittaja on, olisivat täyttyneet kyseisessä

jäsenvaltiossa ja sen soveltaman lainsäädännön mukaan etuuden myöntämispäivänä. Jos tämän lainsäädännön mukaan etuuden määrä on riippumaton täyttyneiden vakuutuskausien kestosta, määrää pidetään tässä a alakohdassa tarkoitettuna teoreettisena määränä."

4 Asetuksen 47 artiklassa on etuuksien laskemista koskevia täydentäviä säännöksiä. Tämän artiklan 1 kohdassa on erityissäännöksiä 46 artiklan 2 kohdan a alakohdassa tarkoitetun teoreettisen määrän laskemiseksi ja muun muassa seuraava erityissäännös:

"g) jos jäsenvaltion lainsäädännön mukaan etuudet lasketaan keskimääräisten vakuutusmaksujen perusteella, tämän valtion toimivaltainen laitos määrää tämän keskimääräisen luvun yksinomaan sanotun valtion lainsäädännön mukaan täyttyneiden vakuutuskausien perusteella."

5 Lopuksi on täsmennettävä, että asetuksen liitteessä VI annetaan asetuksen 89 artiklan mukaisesti erityismääräykset tiettyjen jäsenvaltioiden lainsäädäntöjen soveltamisen osalta; liitteen D otsikon "Espanja" alla on 4 kohta, jonka kaksi alakohtaa kuuluvat seuraavasti:

"a) Asetuksen 47 artiklan mukaisesti Espanjan teoreettinen etuus lasketaan niiden vakuutetun tosiasiallisten maksujen perusteella, jotka kuuluvat viimeisen vakuutusmaksun espanjalaiseen sosiaaliturvaan maksamista välittömästi edeltäneille vuosille.

b) Saatua eläkkeen määrää korotetaan lisien määrällä ja rahanarvon muutoksilla laskettuna jokaista vuotta kohti siihen vuoteen saakka, joka edeltää samanlaisia eläkkeitä koskevan riskin toteutumista."

6 Oikeudenkäyntiaineistosta ilmenee, että palkattujen työntekijöiden vanhuuseläkkeen ja pysyvän työkyvyttömyyden johdosta maksettavan eläkkeen määrä ei Espanjan lainsäädännön mukaan riipu maksukausien lukumäärästä tai asianomaisten henkilöiden työhistorian pituudesta, vaan se lasketaan keskimääräisten vakuutusmaksujen perusteen perusteella, joka vastaa eläkkeelle jäämistä tai työkyvyttömyyden ilmenemistä edeltäneiden tiettyjen vuosien työansiota. Pääasian tosiseikkojen tapahtumahetkellä voimassa olleen, 31.7.1985 annetun lain nro 26/85 3 §:ssä, jonka sanamuoto on pääosiltaan toistettu uudelleen muotoillun ja 20.6.1994 annetulla kuninkaan asetuksella 1/1994 hyväksytyn *Ley General de Seguridad Social*in (yleinen sosiaaliturvalaki) 140 ja 162 §:ssä, säädetään tarkemmin sanottuna, että eläkkeiden laskentaperuste on osamäärä, joka saadaan, kun henkilön vakuutusmaksun perusteet vakuutustapahtumaa (eläkehakemus tai henkilön toteaminen pysyvästi työkyvyttömäksi) välittömästi edeltävien 96 kuukauden ajalta jaetaan luvulla 112. Näiden säännösten mukaan vakuutusmaksun perusteet vakuutustapahtumaa edeltävien 24 kuukauden ajalta otetaan huomioon nimellisarvostaan, kun taas sitä edeltävältä ajalta vakuutusmaksun perusteet saatetaan ajan tasalle kuluttajahintaindeksin muutosten mukaan. Jos maksuvelvollisuutta ei ole ollut tietyllä vakuutuskaudella tai sen osalla, erotus katetaan käyttämällä laskentaperusteena 18 vuotta täyttäneisiin työntekijöihin sovellettavia vähimmäisperusteita. Laskentaperuste ei voi missään tapauksessa olla voimassa olevassa lainsäädännössä säädettyä vähimmäisperustetta alhaisempi, eikä se saa ylittää enimmäisperustetta.

7 Espanjan kansalainen Grajera Rodríguez työskenteli palkattuna työntekijänä Espanjassa vuosina 1953—1961 ja 1967—1969 ja Saksassa vuosina 1961—1967 ja 1969—1993.

8 INSS myönsi hänelle vuonna 1993 5 141 Espanjan pesetan (ESP) suuruisen kuukausittaisen vanhuuseläkkeen, joka oli laskettu Espanjassa ennen vuotta 1969 maksettujen vakuutusmaksujen perusteella ja jossa oli otettu huomioon rahanarvon muutokset asetuksen liitteen VI otsikon D alla olevassa 4 kohdassa säädetyn laskentatavan mukaisesti. Asianomainen henkilö riitautti tämän eläkkeen määrän väittäen, että eläkkeen määräytymisessä käytettävän viitejanjakson olisi oltava 1985—1992, eli eläkkeen olisi määräydyttävä kantajan eläkkeelle jäämistä edeltäneiden kahdeksan vuoden perusteella.

9 Madridin Juzgado de lo Social nro 30 hyväksyi 24.1.1995 antamassaan tuomiossa Grajera Rodríguezin kanteen ja velvoitti INSS:n suorittamaan hänelle työläisiin Espanjassa viimeksi mainittuna ajanjaksona sovellettavan ylimmän vakuutusmaksuperusteen perusteella laskettua eläkettä, jossa on otettu huomioon tietyt korotukset; näin lasketun kuukausittaisen eläkkeen määräksi tuli 18 517 ESP.

10 Madridin Tribunal Superior de Justicia kumosi 9.4.1996 INSS:n valituksesta tämän tuomion ja totesi, että kantajan vanhuuseläke oli laskettava vuotta 1969, joka oli viimeinen vuosi, jolloin vakuutusmaksuja maksettiin Espanjan sosiaaliturvaturvajärjestelmään, edeltäneiden kahdeksan vuoden aikana maksettujen vakuutusmaksujen perusteella siten, että eläkkeen laskemisessa on otettava huomioon rahanarvon muutokset vuodesta 1969 lähtien eläkkeelle jäämiseen saakka.

11 Asiaa kassaatiovalituksen perusteella käsittelevä Tribunal Supremo ei ole varma siitä, onko asetuksen liitteen VI otsikon D alla olevassa 4 kohdassa tarkoitettu laskentajärjestelmä EY:n perustamissopimuksen 48 artiklan ja 51 artiklan kannalta tarkasteltuna pätevä. Tietoisena yhteisöjen tuomioistuimen samanlaisessa asiassa C-251/94, Lafuente Nieto, 12.9.1996 antamasta tuomiosta (Kok. 1996, s. I-4187) Espanjan korkein oikeus katsoi, että asia on joiltakin osin vielä epäselvä, ja päätti esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

"1. Onko Euroopan yhteisöjen perustamissopimuksen 48 ja 51 artiklan vastaisena pidettävä asetuksen N:o 1408/71, sellaisena kuin se on muutettuna asetuksella N:o 1248/92, liitteen VI otsikon D alla olevassa 4 kohdassa säädettyä laskentajärjestelmää, jonka mukaan teoreettinen eläke määritellään Espanjan osalta niiden vakuutusmaksujen perusteiden perusteella, joiden mukaisesti työntekijä maksoi vakuutusmaksuja sen huomioon otettavan ajanjakson ajan, joka välittömästi edelsi viimeisen vakuutusmaksun maksamista espanjalaiseen sosiaaliturvajärjestelmään, ja jossa teoreettisen eläkkeen määrän osalta otetaan huomioon rahanarvon muutokset samalla tavalla kuin ne olisi otettu huomioon Espanjan kansallisten säännösten mukaan sellaisen eläkkeen määrän osalta, johon työntekijällä olisi ollut oikeus silloin, kun hän maksoi viimeisen vakuutusmaksun Espanjassa?

2. Jotta varmistettaisiin siirtotyöläisten yhdenvertainen kohtelu sosiaaliturvan alalla, onko eläkkeen laskentaperuste määriteltävä Espanjan lainsäädännössä yleisesti edellytetyllä tavalla Espanjan osalta niiden vakuutusmaksujen perusteiden perusteella, joiden mukaisesti siirtotyöläinen olisi maksanut

vakuutusmaksuja, jos hän olisi pysynyt Espanjassa sen huomioon otettavan ajanjakson ajan, joka edelsi vakuutustapahtuman toteutumista?"

12 Näillä kahdella kysymyksellä, jotka on syytä tutkia yhdessä, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin kysyy, onko asetuksen liitteen VI otsikon D alla olevassa 4 kohdassa (jäljempänä riidanalainen liite) olevan laskentajärjestelmän katsottava olevan perustamissopimuksen 48 ja 51 artiklan vastainen ja onko espanjalaisen eläkkeen laskentaperuste laskettava niiden teoreettisten perusteiden perusteella, joiden mukaisesti työntekijä olisi maksanut vakuutusmaksuja, jos hän olisi pysynyt Espanjassa vakuutustapahtumaa välittömästi edeltäneen ajanjakson ajan.

13 Ennakkoratkaisupyynnöstä käy ilmi, että ilmeisesti kansallisen tuomioistuimen mielestä ainoastaan vakuutusmaksujen perusteiden ajan tasalle saattaminen on yhteisön oikeuden periaatteiden mukaista, mutta riidanalaisessa liitteessä säädetyn kaltainen eläkkeen määrän mukauttaminen rahanarvon muutoksiin ei. Jotta siirtotyöläiselle ei aiheutuisi haittaa eikä hyötyä siitä, että hän ei ole maksanut vakuutusmaksuja Espanjassa Espanjan kansallisessa lainsäädännössä säädetyn viiteajanjakson aikana, kansallisen tuomioistuimen mukaan olisi suositeltavaa "käyttää laskentaperusteena ennen vakuutustapahtuman toteutumista huomioon otettavan ajanjakson vakuutusmaksun keskimääräisiä perusteita eli kyseiselle työntekijäryhmälle kahdeksan viimeisen vuoden aikana vahvistetun vakuutusmaksun vähimmäisperusteen ja enimmäisperusteen keskiarvoa".

14 Grajera Rodríquez väittää, että riidanalaisessa liitteessä säädetty laskentajärjestelmä on perustamissopimuksen 48 ja 51 artiklan vastainen etenkin siksi, että sitä on käytännössä mahdotonta soveltaa, koska vakuutetun tosiasiallisesti maksamien vakuutusmaksujen perusteista ei ole käytettävissä tietoja, ja siksi, että säännöstöllä selvästi syrjitään siirtotyöläistä. Pääasian kantajan mukaan laskentaperusteen laskemisessa on otettava huomioon työntekijältä välittömästi ennen vakuutustapahtuman toteutumista edeltäneiden kahdeksan vuoden aikana tosiasiallisesti perityt määrät (vaikka ne onkin peritty toisessa jäsenvaltiossa) tämän kuitenkaan estämättä Espanjan lainsäädännössä säädettyjen rajoitusten soveltamista. Toissijaisesti hän ehdottaa, että espanjalaisen eläkkeen laskentaperuste lasketaan Espanjan lainsäädännössä yleisesti edellytetyllä tavalla niiden vakuutusmaksujen perusteiden perusteella, joiden mukaisesti työntekijä olisi maksanut vakuutusmaksuja, jos hän olisi pysynyt Espanjassa vakuutustapahtumaa välittömästi edeltäneen huomioon otettavan ajanjakson ajan.

15 Espanjan hallitus viittaa etenkin edellä mainitussa asiassa Lafuente Nieto annettuun tuomioon ja katsoo päinvastoin, että riidanalaisen liitteen tavoitteena on juuri taata, että 47 artiklan 1 kohdan g alakohta on yhteensopiva perustamissopimuksen päämäärien kanssa. Se katsoo, että asetuksessa säädetty laskentajärjestelmä on Espanjan sosiaaliturvaa koskevien yleisten periaatteiden mukainen, ja lisää, että se on tehnyt kahteen kertaan ajan tasalle saattamista koskevat tarkistukset toisaalta vakuutusmaksujen perusteiden ja toisaalta siitä seuraavan eläkkeen osalta varmistuakseen, että kauan sitten suoritettujen vakuutusmaksujen perusteet on mukautettu oikein rahanarvon muutoksiin.

16 Neuvosto ja komissio ehdottavat myös, että asiassa pitäydyttäisiin yhteisöjen tuomioistuimen edellä mainitussa asiassa Lafuente Nieto määrittämiin periaatteisiin, joiden mukaan riidanalaisissa säännöksissä säädetään, että etuuden teoreettinen määrä on laskettava vakuutetun tosiasiallisesti Espanjan lainsäädännön mukaan maksamien vakuutusmaksujen perusteiden perusteella siten, että tätä määrää on asianmukaisesti mukautettava rahanarvon muutoksiin ja korotettava siten kuin asianomainen henkilö olisi jatkanut työskentelyä samoissa oloissa Espanjassa. Niiden mukaan ennakkoratkaisupyynnön esittäneen tuomioistuimen esittämien kaltaiset kansallisen lainsäädännön tulkintaongelmat on ratkaistava näiden periaatteiden valossa. Neuvoston ja komission mielestä lisäksi on mahdollista, että Espanjan on noudatettava Saksan liittotasavallan ja Espanjan kuningaskunnan välillä 4.12.1973 tehtyä ja 1.11.1977 voimaan tullutta sopimusta sosiaaliturvan alalla (jäljempänä sosiaaliturvasopimus) siltä osin kuin sen soveltaminen tosiasiassa osoittautuu asianomaiselle henkilölle asetuksen soveltamista edullisemmaksi.

17 On myös todettava, että asetuksen 47 artiklalla, jonka osalta riidanalaisessa liitteessä annetaan Espanjaa koskevat soveltamisäännöt, täydennetään tämän asetuksen 46 artiklan 2 kohdan a alakohdassa mainittua etuuden teoreettisen määrän laskentasääntöä. Sitä on siten tulkittava tämän jälkimmäisen säännöksen valossa ja — kuten yhteisöjen tuomioistuin on todennut asiassa C-406/93, Reichling, 9.8.1994 antamassaan tuomiossa (Kok. 1994, s. I-4061) — ottaen huomioon perustamissopimuksen 51 artiklassa vahvistettu tavoite, jonka mukaan siirtotyöläisten sosiaaliturvaetuuksien määrä ei saa vähentyä sen vuoksi, että he ovat käyttäneet oikeuttaan vapaaseen liikkuvuuteen.

18 Kuitenkin vastoin pääasian kantajan väittämää on niin, että velvollisuus olla saattamatta siirtotyöläisiä epäedullisempaan asemaan heidän käyttäessä oikeuttaan vapaaseen liikkuvuuteen ei tarkoita, että kysymyksessä oleva säännös väistämättä on ristiriidassa 51 artiklan tavoitteen kanssa sen vuoksi, että toisessa jäsenvaltiossa maksettuja vakuutusmaksuja ei sen mukaan ole mahdollista ottaa huomioon keskimääräisten vakuutusmaksujen keskiarvoa laskettaessa. Velvollisuus merkitsee ainoastaan sitä, että tällaisessa tilanteessa perusteiden keskiarvo on siirtotyöläisen osalta sama kuin se olisi siinä tapauksessa, että hän ei olisi käyttänyt oikeuttaan vapaaseen liikkuvuuteen (yhdistetyt asiat C-31/96—C-33/96, Naranjo Arjona ym., tuomio 9.10.1997, Kok. 1997, s. I-5501, 21 kohta).

19 Siten kansallisen tuomioistuimen käsiteltävänä olevan kaltaisen tilanteen osalta on todettava, että vaikka asetuksen 47 artiklan 1 kohdan g alakohdan säännösten mukaisesti on otettava huomioon ainoastaan sovellettavan lainsäädännön mukaisesti maksettujen vakuutusmaksujen määrä, tämä määrä on saatettava ajan tasalle ja mukautettava rahanarvon muutoksiin siten, että määrä vastaa sitä määrää, jonka asianomaiset henkilöt olisivat tosiasiallisesti maksaneet, jos he olisivat jatkaneet työskentelyä samoissa oloissa kyseisessä jäsenvaltiossa (em. asia Lafuente Nieto, tuomion 39 ja 40 kohta).

20 Yhteisöjen tuomioistuin on jo todennut sekä edellä mainitussa asiassa Lafuente Nieto antamassaan tuomiossa (41 ja 42 kohta) että edellä mainitussa asiassa Naranjo Arjona ym. antamassaan tuomiossa (23 ja 24 kohta), että asetuksella N:o 1248/92 asetuksen N:o 1408/71 liitteen VI otsikon D alla olevaan 4 kohtaan otetut säännökset vastaavat tätä tulkintaa. Kyseisillä säännöksillä nimittäin ainoastaan täsmennetään asetuksen yksityiskohtaisia soveltamissääntöjä siten, että keskimääräisten vakuutusmaksujen perusteet määrätään ottaen huomioon ainoastaan ne vakuutuskaudet, jotka ovat täyttyneet sovellettavan lainsäädännön mukaisesti, eikä niillä muuteta muilta osin 47 artiklan 1 kohdan g alakohdan sisältöä, ja siten niillä ainoastaan taataan tämän säännöksen yhteensopivuus perustamissopimuksen 51 artiklassa ilmaistujen periaatteiden kanssa.

21 Kun otetaan huomioon nämä seikat, yhteisön oikeuden kannalta ei ole eroa siinä, onko kysymyksessä vakuutusmaksujen perusteiden ajan tasalle saattaminen, vai eläkkeen määrän mukauttaminen rahanarvon muutoksiin. Niillä molemmilla pyritään samaan tavoitteeseen, ja tämän tavoitteen mukaan on oltava mahdollista, että siirtotyöläinen saa ennen ulkomaille lähtemistään vakuutettuna maksamiensa tosiasiallisten vakuutusmaksujen perusteiden perusteella, jotka on tosiasiallisesti saatettu ajan tasalle ottamalla niiden osalta huomioon elinkustannusten kehitys ja saman-

laisten etuuksien korotukset, lopulta määrältään vastaavan eläkkeen kuin minkä hän olisi saanut, jos hän olisi jatkanut työskentelyä samoissa oloissa kyseisessä jäsenvaltiossa.

22 Kuten julkisasiamies on ratkaisuehdotuksensa 18 kohdassa todennut, se, että riidanalaisessa liitteessä tarkoitettujen sääntöjen soveltamisessa ilmenee käytännön vaikeuksia etenkin aikaisimpien vakuutusmaksujen perusteita koskevien luotettavien objektiivisten tietojen mahdollisen puuttumisen takia, ei vaikuta tältä osin näiden sääntöjen pätevyyteen. Niissä nimittäin ei määrätä tietystä vakuutusmaksun perusteiden määrittelemiseksi käytettävästä tavasta eikä näiden perusteiden tai niitä vastaavan eläkkeen ajan tasalle saattamista koskevasta menetelmästä. Säännöillä pyritään ainoastaan tämän tuomion edellisessä kohdassa mainittuun lopputulokseen ja noudattamaan asetuksen 47 artiklan 1 kohdan g alakohdassa olevaa velvoitetta ottaa huomioon ainoastaan kyseisen lainsäädännön mukaisesti täyttyneet vakuutuskaudet.

23 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen suosittelemalla laskentatavalla ei voida noudattaa tätä velvollisuutta, koska siinä käytetään viiteajanjaksona sellaista ajanjaksoa, jona siirtotyöläinen ei tosiasiallisesti ole osallistunut kansallisen sosiaaliturvajärjestelmän rahoitukseen ja joka on sitä paitsi jo otettu huomioon asianomaisen henkilön toisen työskentelyjäsenvaltion lainsäädännön perusteella.

24 Riidanalainen liite edellyttää siten ainoastaan sitä, että vakuutusmaksun perusteen laskemisessa on otettava huomioon pelkästään Espanjan lainsäädännön mukaisesti maksettujen vakuutusmaksujen määrä ja että etuuden teoreettinen määrä on asianmukaisesti mukautettava rahanarvon muutoksiin ja korotettava siten kuin asianomainen henkilö olisi jatkanut työskentelyä samoissa oloissa Espanjassa. Koska oikeusriita koskee vakuutusmaksujen alkuperäisten perusteiden määrittelyssä huomioon otettavia soveltamissääntöjä, näiden perusteiden ajan tasalle saattamista koskevaa menetelmää ja näin saatavan eläkkeen määrän mukauttamista rahanarvon muutoksiin, ennakkoratkaisupyynnön esittäneen kansallisen tuomioistuimen tehtävänä on määritellä, millä kansallisen oikeuden keinoilla tällainen lopputulos voidaan parhaiten saavuttaa.

25 Kuten neuvosto on todennut istunnossa, riidanalaista liitettä on mukautettu 4.6.1998 annetulla neuvoston asetuksella N:o 1223/98 (EYVL L 168, s. 1) siten, että siinä on sen b alakohdasta poistettu lauseen osa "siihen vuoteen saakka, joka edeltää samanlaisia". Kuten julkisasiamies korostaa ratkaisuehdotuksensa 21 kohdassa, tämän asetuksen kahdeksannesta perustelukappaleesta, jossa nimenomaisesti viitataan asiassa Lafuente Nieto annettuun tuomioon, ilmenee, että tämän mukauttamisen tarkoituksena on mahdollistaa kaikissa tapauksissa etuuden teoreettisen määrän täydellinen ajan tasalle saattaminen.

26 Tämän mukauttamisen perusteella yksin ei voida kuitenkaan päätellä, että riidanalaisen liitteen aikaisemmassa versiossa olevan ajan tasalle saattamista koskevan ajanjakson — jonka pätevyyttä sitä paitsi ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tai asianosainen henkilö eivät ole riitauttaneet — rajoittaminen olisi tämän tuomion 21 kohdassa esitettyyn tavoitteeseen nähden pätemätön. Nimittäin vaikka neuvosto katsoi, että kyseisen käsitteen poistaminen vastasi yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytäntöä parhaiten, maininnan merkitys on ainoastaan vähäinen, koska varsin yleisesti noudatetun yksinkertaistamiskäytännön mukaan ajan tasalle saattaminen koskee, "täyttä vuotta" ja tästä seuraa, että ajan tasalle saattaminen on rajoitettu tehtäväksi viimeisen vakuutustapahtumaa edeltäneen vuoden osalta. Joka tapauksessa sellaisen, vain vähän saatavan eläkkeen määrään vaikuttavan valinnan on katsottava kuuluvan neuvostolla olevan normaalin harkintavallan piiriin sen vahvistaessa eri jäsenvaltioiden sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamista koskevia sääntöjä.

27 Tämän tultua todetuksi asetuksen riidanalaiset säännökset, kuten neuvosto ja komissio korostavat, eivät voi estää tämän tuomion 16 kohdassa mainitun sosiaaliturvasopimuksen mahdollista soveltamista, koska asianomainen henkilö voi vedota siihen siinä tapauksessa, että se osoittautuu hänelle edullisemmaksi.

28 Tältä osin on muistutettava siitä, että yhteisöjen tuomioistuin on asiassa C-227/89, Rönfeldt, 7.2.1991 antamassaan tuomiossa (Kok. 1991, s. I-323) todennut, että perustamissopimuksen 48 ja 51 artiklan vastaista on, että sosiaaliturvaetuja menetetään sen vuoksi, että asetuksen N:o 1408/71 voimaantulon jälkeen ei enää sovelleta kahden tai useamman jäsenvaltion välisiä voimassa olevia sopimuksia, jotka on saatettu osaksi näiden kansallista oikeusjärjestystä. Yhteisöjen tuomioistuin on asiassa C-475/93, Thévenon, 9.11.1995 antamassaan tuomiossa (Kok. 1995, s. I-3813)

täsmentänyt, että tätä periaatetta ei kuitenkaan sovelleta työntekijään, joka on käyttänyt oikeuttaan vapaaseen liikkuvuuteen vasta kyseisen asetuksen voimaantulon jälkeen.

29 Pääasiassa on kiistatonta, että asianomainen henkilö työskenteli Saksassa jo ennen kuin asetus, jonka säännöksillä, poikkeuksia lukuun ottamatta, korvattiin Saksan ja Espanjan välillä tehdyn sopimuksen määräykset, tuli 1.1.1986 voimaan Espanjassa. Tämä korvaaminen ei missään tapauksessa saa viedä asianomaiselta henkilöltä sellaisia oikeuksia ja etuuksia, joita hänellä on kyseisen sopimuksen perusteella.

30 Kuten yhteisöjen tuomioistuin on todennut edellä mainituissa yhdistetyissä asioissa Naranjo Arjona ym. annetun tuomion 28 kohdassa, asetuksen säännösten, sellaisina kuin yhteisöjen tuomioistuin on niitä tulkinnut, mukaisesti tehtävällä vakuutusmaksujen ajan tasalle saattamisella pyritään samaan tavoitteeseen kuin sosiaaliturvasopimuksella, ja nämä tavoitteet pitäisi pystyä tavallisesti saavuttamaan sen avulla. Ei ole kuitenkaan mahdotonta, että yleissopimuksen sääntöjen, joiden mukaan vakuutusmaksun perusteena voidaan ottaa huomioon työntekijän työhistoriansa lopussa Saksassa saavuttama taso, vaikka samalla viitataankin Espanjassa kyseisen työntekijäryhmän osalta voimassa olevaan vakuutusmaksun perusteeseen, soveltaminen voisi johtaa asianomaiselle henkilölle riidanalaisia säännöksiä edullisempaan lopputulokseen.

31 Kansallisen tuomioistuimen tehtävänä on näin ollen tutkia, osoittautuuko sosiaaliturvasopimuksen soveltaminen asianomaisen työntekijän kannalta asetuksen soveltamista edullisemmaksi vai epäedullisemmaksi. Jos yleissopimuksen soveltaminen on edullisempaa, sen määräyksiä on edellä mainitussa asiassa Rönfeldt vahvistetun periaatteen mukaisesti poikkeuksellisesti sovellettava. Päinvastaisessa tapauksessa on sovellettava asetuksen säännöksiä, sellaisina kuin yhteisöjen tuomioistuin on niitä tulkinnut.

32 Kansalliselle tuomioistuimelle on siten vastattava, että ennakkoratkaisukysymysten tutkinnassa ei ole tullut esille sellaisia seikkoja, jotka vaikuttaisivat riidanalaisen liitteen pätevyyteen.

Oikeudenkäyntikulut

33 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneille Espanjan hallitukselle, neuvostolle ja komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi. Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (viides jaosto)

on ratkaissut Tribunal Supremon 17.3.1997 tekemällään päätöksellä esittämät kysymykset seuraavasti:

Ennakkoratkaisukysymysten tutkinnassa ei ole tullut esille sellaisia seikkoja, jotka vaikuttaisivat sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä 14 päivänä kesäkuuta 1971 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71, sellaisena kuin asetus on muutettuna ja ajan tasalle saatettuna 2.6.1983 annetulla neuvoston asetuksella N:o 2001/83 ja mukautettuna

Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehdyn asiakirjan liitteessä I olevalla VIII osalla sekä sittemmin muutettuna 30.4.1992 annetulla neuvoston asetuksella N:o 1248/92, liitteen VI otsikon D alla olevan 4 kohdan pätevyyteen.

Puissochet Moitinho de Almeida Gulmann

Edward Wathelet

Julistettiin Luxemburgissa 17 päivänä joulukuuta 1998.

R. Grass J.-P. Puissochet

kirjaaja viidennen jaoston puheenjohtaja